

Handelskammaren
Jönköpings län

KONJUNKTUR

BAROMETERN

”Orderingången ser ljus ut men det är inte läge att slappna av.”

- Annika Cederfeldt
Näringslivspolitisk utveckling

APRIL 2021

*Handelskammaren
Jönköpings län*

Handelskammaren i Jönköpings län är en oberoende och självständig organisation. Vi ägs av våra medlemmar och verkar för att skapa bra förutsättningar för länets företag – oavsett bransch och storlek. Vår målsättning är att Jönköpings län ska vara en attraktiv region för människor att bo och arbeta i. **Vi är med och påverkar och tar Jönköpings län in i framtiden!**

Inledning

Världen är sig inte lik. Få kunde ana vidden av hur påverkat näringslivet och vårt privata liv skulle bli när de första signalerna på spridningen av viruset i Kina kom i februari 2020. Begränsningar och restriktioner är numera vardag och vi har, om än förhoppningsvis tillfälligt, anpassat oss till en helt ny vardag med social distansering. Det som till att börja med såg ut som något som kunde isoleras, spreds okontrollerat och fick en påverkan på i stort sett alla samhällsfunktioner – i hela världen. Virusets nyckfullhet, men även olika länders sätt att hantera smittspridningen, har bidragit till att näringslivet har drabbats olika hårt. Från att i princip samtliga branscher drabbades av ett totalstopp under Q2 2020 kom så konsumtionen i gång snabbt och stora delar av industrin kunde återuppta sin verksamhet. Besöksnäringen med hotell och restaurang kunde efter en tuff vår 2020 ta igen ett visst tapp i och med att smittspridningen tillfälligt minskade under sommaren 2020. Hemester blev även ett etablerat begrepp.

Omställning har varit ledordet för många företag. Organisationer har sett över sina affärsmodeller, kunderbudanden och sina organisationer. Det var tydligt att det redan före pandemin pågick aktiviteter kring digitalisering med ökad andel digitala möten och digitala plattformar för att visa företagets erbjudanden. När det fysiska mötet inte var möjligt var det digitala forumet det som stod till buds och nu efter ett år med digitala möten kan det konstateras att de är här för att stanna. Digitala möten har i allra högsta grad fört mycket gott med sig i form av minskat resande och mer effektivt resursanvändande, men att de helt kommer ersätta de fysiska är inte troligt då tillit, relationer och förtroende enklare byggs upp i ett fysiskt möte. Under pandemin har många företag utmanat sina organisationer, vilket är en naturlig reaktion då orderböckerna stått tomma och svångremmen dragits åt. Det kan konstateras att många företag står bättre rustade nu än tidigare och med en starkare organisation.

Genom pandemin har Handelskammaren sänt ut enkätundersökningar vars resultat har använts i kommunikation med bland annat regering, riksdag samt media. Det finns ett värde i att systematiskt fortsätta följa näringslivet och dess utveckling, varför Handelskammaren ämnar genomföra en studie två gånger per år – Konjunkturbarometern Jönköpings län. Den första studien sändes ut i slutet av mars, ganska nära ett år in i pandemin, och den visar tydligt att omställningen fortgår och nära hälften anger att de ämnar investera det närmaste året. Fler än hälften av dessa har svarat att de kommer investera i någon form av digital applikation. Ett av företagen anger följande gällande investeringar för omställning:

”Övergripande inom digitalisering som leder till bättre service till våra kunder och högre effektivitet”

Investeringarna gäller exempelvis nya affärssystem, utökade eller nya digitala tjänster samt utveckling av hemsidor. Även investeringar inom produktion nämns med en utökad automationsgrad och i mer effektiva processer. Övriga resultat från studien presenteras i efterföljande stycken.

Fördelning av företag

Enkäten har besvarats av 179 företag i Jönköpings län och den har sänts ut av Handelskammaren samt näringslivschefer i länet. Ungefär 40 procent av de som svarat anger att de driver tjänsteföretag och ytterligare 40 procent anger att de återfinns inom industrin och i vissa fall presenteras resultat från just dessa branscher. Övriga företag som svarat verkar inom bland annat handel, transport/logistik och besöksnäringen. Högst andel svar har erhållits från följande kommuner: Jönköping, Nässjö samt Värnamo.

Lägesrapport

Det skiljer sig stort i hur landet har drabbats av korttidspermitteringar och det kan konstateras att Jönköpings län har en hög andel som varit korttidspermitterade vid något tillfälle sedan pandemins början. Enligt [Korttidspermittering - Ekonomifakta](#) ligger Jönköpings län näst högst på 25 procent, där endast Västra Götaland står för en högre andel 25,2 procent.

Norrbottnen och Gotlands län har lägst andel med 11,3 respektive 11,6 procent. I vårt län är det industrin som står för den högsta andelen korttidspermitterade följt av handel samt hotell/restaurang. Under mars 2020 varslades 1729 personer i länet, motsvarande siffra 2021 för samma månad var 141. De senaste sex månaderna har i genomsnitt 258 personer/månad varslats i Jönköping län. Enligt samtal med Arbetsförmedlingen återgår de som varslas snabbt i arbete. Det finns dock en överhängande risk att de som står långt ifrån arbetsmarknaden hamnar nu ännu längre ifrån, då andel arbetstillfällen inom tidigare traditionella ingångsjobb så som restaurang och hotell minskat. Det skedde en [kraftig minskning](#) i nyanmälda platser från arbetsgivare till Arbetsförmedlingen mellan mars-april 2020, som fortsatt låg på en låg nivå under sommaren. I augusti 2020 vände det sakta uppåt och nu är det nära samma på utannonserade arbetstillfällen som tidigare år. I februari 2021 hade Nässjö, Tranås och Sävsjö kommun högst andel arbetslösa med ett spann mellan 9,5–10,4 procent. Bland de kommuner med lägst andel återfinns Habo och Mullsjö kommun med 4 respektive 5,7 procent arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten följer samman mönster gällande kommunerna, anmärkningsvärt är att Gnosjö och Vaggeryd kommun minskade sin ungdomsarbetslöshet med 0,6 respektive 1 procent.

Handelskammarens undersökning visar att strax över hälften av de svarat planerar att anställa inom en sexmånadersperiod och att ungefär lika många planerar att anställa inom 6–12 månader samt att endast få planerar att varsla. Positivt är att samtliga som svarat inom hotell/restaurang anger att de har planer att anställa. När det gäller anställningsplaner för industri och tjänsteföretag ser det ut enligt följande:

Inom 6 månader:

- ✓ Ca 50 % av tjänsteföretagen
- ✓ Ca 60 % av industriföretagen

Inom 6–12 månader:

- ✓ Ca 40 % av tjänsteföretagen
- ✓ Ca 65 % av industriföretagen

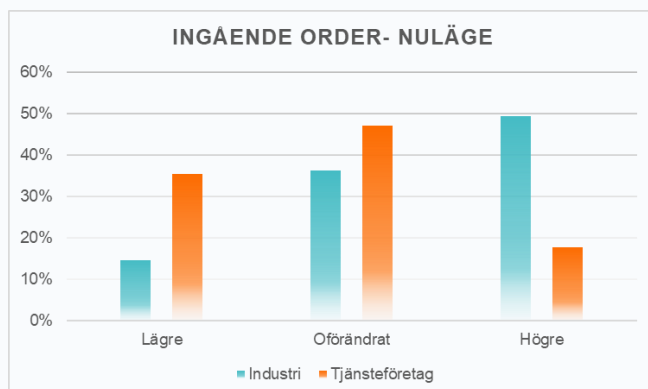
Vad gäller konkurser drabbades Jönköpings län enligt [UC](#) av 40 procent färre konkurser under mars 2021 jämfört med samma månad året före. I Värnamo kommun var det under årets tre första månader 1 konkurs jämfört med 8 samma period 2020. Motsvarande i Jönköpings kommun var det 16 konkurser 2020 samt 20 konkurser 2021.

Orderläge nuläge, om 6 månader samt om 12 månader

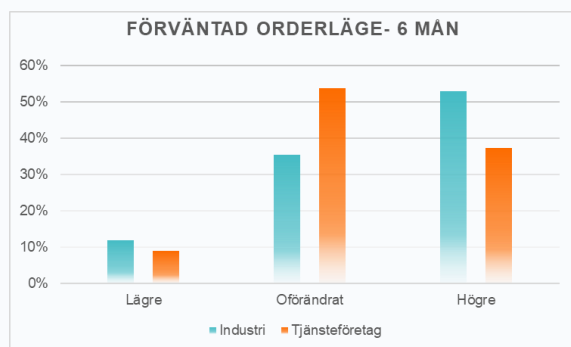
Vad gäller orderlägets nuläge jämfört med ett normalläge utan påverkan av pandemin anges följande (sett till samtliga branscher i mätningen):

- ✓ Lägre: 27,5 %
- ✓ Oförändrat: 39,3 %
- ✓ Högre: 32,6 %

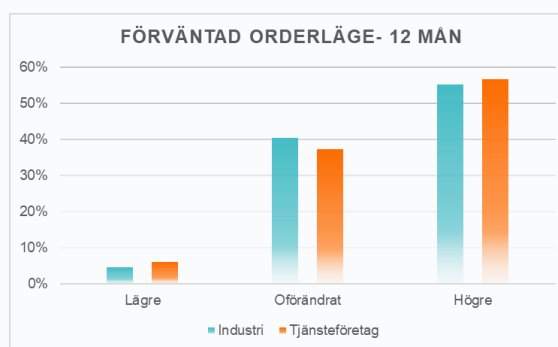
Nedbrutet i branscherna industri och tjänsteföretag fördelar det sig enligt diagrammet:

Det är tydligt att industrin upplever en högre ordergång än tjänsteföretagen sett till ett nuläge och jämfört med vad de skulle förvänta sig utan en påverkan av pandemin. Enligt Konjunkturinstitutets [Barometerindikator](#)s senaste mätning där 100 används som ett utgångsläge för ett normaltillstånd anger industrin att de för mars 2021 ligger på en nivå på 117,7 jämfört med mars 2020 då de angav 100,5. Motsvarande för tjänstesektorn är 95,4 mars 2021 och 87 mars 2020. Det kan konstateras att glappet mellan de båda sektorerna är betydande men de följs åt i en uppgång, även om det går något långsammare för tjänstesektorn.

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

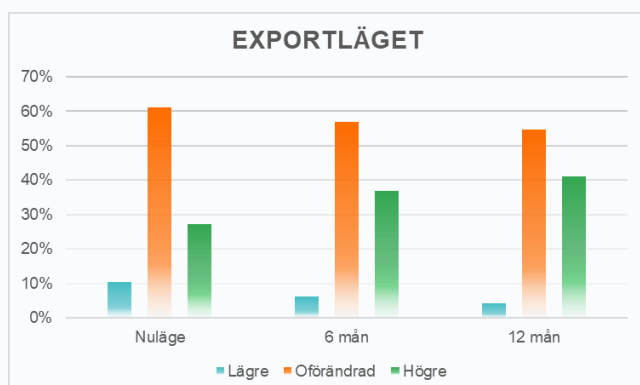
Källa: Handelskammaren Jönköpings län

När det kommer till framtidsutsikter gällande orderläge utifrån ett sexmånadersperspektiv är fler inom industrin mer positiva än inom tjänstebranschen. Medan på en tolv månaderssikt är det nära lika många i de båda branscherna som förväntar sig att ordergången går upp.

Konjunkturinstitutet rapport [Ljusare tider i sommar](#) spår att tillväxten kommer öka under kvartal två för att under kvartal tre nå samma nivå som före pandemin. När vaccinationerna har nått den stora massan av befolkningen kommer de branscher som är hårt drabbade av restriktioner påverkas direkt på ett positivt sätt.

Export

Business Sweden mäter varje kvartal Exportchefsindex där läget bland svenska varu- och tjänsteexportörer mäts. I mätningen indikerar över 50 en marknadsuppgång och motsvarande under indikerar en marknadsnedgång. Under 2020 föll indexet från 56,3 under kvartal ett till 37,2 kvartal två. Värt att notera är att en nedgång redan kunde märkas från kvartal två 2018 då nivån låg på 66,3 till 50,6 under kvartal tre 2019, för att sedan stiga med 5,6 enheter till kvartal ett 2020 innan den sedan störtök. Exportchefsindex som presenteras i [Exportchefsindex - Första kvartalet 2021](#) visar en nivå på 64,9 och det visar att de exporterande företagen är starkt positiva till utvecklingen av exportförsäljningen. Även Handelskammarens undersökning visar att företagen har en positiv syn på sin export. Diagrammet nedan visar att majoriteteten av företagen tror att exporten kommer vara oförändrad och något färre att den kan öka det närmaste året. Positivt är att få är drabbade av en minskad exportförsäljning.

Störningar i leveranser samt ökade kostnader för råvarumaterial

En mycket negativ effekt av pandemin är den obalans gällande efterfrågan och tillgång på råvarumaterial som just nu är ett faktum, där särskilt plast- och metallbranscherna är hårt drabbade. Detta är branscher som har en betydande andel i Jönköpings län och de är även stora exportbranscher. Därtill ska tilläggas att det finns en mycket stor problematik kring transporter där en ökad efterfrågan i vissa delar av världen har lett till en containerbristproblematik, främst från Kina med skenande transportkostnader som följd. Cirka 63 procent inom industrin anger att de har drabbats av materialbrist de senaste sex månaderna och när det kommer till de kommande sex månaderna räknar $\frac{3}{4}$ av industriföretagen att de kommer drabbas av brister i inkommande material. Citatet nedan belyser problematiken.

”Det är inte enbart materialbrist som är oroande, det är även stora aviserade prisökningar från leverantörer framöver”

Strax över en fjärdedel inom industrin anger att de har planer att ändra sina leverantörskedjor det kommande året. Åtgärder som nämns är att knyta närmare band till leverantörer samt utöka antalet leverantörer.

Avslutning

Det finns en ökad efterfrågan inom industrin, både sett till en sex- respektive tolv månadersperiod. Materialbristen kommer vara ett faktum framöver och därtill skenande priser på råmaterial som bidrar till att situationen för företagen blir problematisk att hantera. Tjänstesektorn kommer med största sannolikhet få draghjälp av att industrins orderingång ökar, men osäkerheten för industrin kan leda till att de fortsatt avvaktar med tunga investeringar. Dock visar studien tydligt att det finns ambitioner kring omställning, både vad gäller digitalisering och automation. Arbetslösheten kommer med största sannolikhet sakta sjunka undan då betydligt fler företag anger att de har anställningsplaner än planer att lägga varsel. Dock kan materialbristen samt problem med likviditet som drabbar företag med höga kostnader för råvarumaterial hämma anställningstakten något.

Med minskad smittspridning, där förhoppningsvis ett varmare väder kommer samt ökad vaccinationskapacitet, kommer besöksnäringen gynnas och det kommer finnas ett behov att återanställa. Hemester kommer förmodligen vara ledordet även för sommaren 2021, vilket också kommer gynna hotell- och restaurangverksamheten, även om de internationella gästerna till största delen förmodligen uteblir.